

Presenting a Structural Model of Adolescent Self-Esteem based on the Marital Relationship Quality with the Mediating Role of Parent-Child Relationship

1. Fateme Mohammadi¹: Department of Psychology, Marv.C., Islamic Azad University, Marvdasht, Iran
 2. Nadereh Sohrabi Shegefti^{2*}: Department of Psychology, Marv.C., Islamic Azad University, Marvdasht, Iran
 3. Maryam Kouroshnia³: Department of Psychology, Marv.C., Islamic Azad University, Marvdasht, Iran
 4. Maryam Zarnaghash⁴: Department of Psychology, Marv.C., Islamic Azad University, Marvdasht, Iran
- *Corresponding Author's Email: Nadereh.sohrabi@iau.ac.ir

Received: 2025-10-04

Revised: 2026-01-27

Accepted: 2026-01-29

Published: 2026-02-08

Abstract

Introduction and Aim: Adolescent self-esteem is one of the important indicators of health and well-being and plays an important and effective role in improving their condition in various aspects. Therefore, the present research was conducted with the aim of presenting a structural model of adolescent self-esteem based on the marital relationship quality with the mediating role of parent-child relationship.

Methodology: The present study was a descriptive from type of correlation. The population of this research was all adolescents aged of 16 to 18 years in Sepidan city along with their parents in 2025 year with numbering 3500 people. The sample size was determined 187 people who were selected by multistage cluster sampling method and responded to research instruments including the Self-Esteem Scale (Rosenberg, 1965), Marital Relationship Quality Scale (Busby et al., 1995), and Revised Parent-Child Interaction Questionnaire (Lange et al., 2002). The data of the present study were analyzed by methods of Pearson correlation coefficients and structural equation modeling in SPSS and AMOS software version 23.

Findings: The results of this research showed that the adolescent self-esteem model based on the marital relationship quality with the mediating role of parent-child relationship had a good fit. In this model, the direct effect of the marital relationship quality on adolescents' parent-child relationship and self-esteem was positive and significant, and the direct effect of the parent-child relationship on their self-esteem was positive and significant, and the indirect effect of marital relationship quality with the mediating role of parent-child relationship on adolescents self-esteem was positive and significant ($P < 0.001$).

Conclusion: According to the aforementioned findings and results, to increase and improve adolescent self-esteem can be used the educational workshops to provide the basis for improving the marital relationship quality and parent-child relationship.

Keywords: Self-Esteem, Marital Relationship Quality, Parent-Child Relationship, Adolescent.

How to Cite: Mohammadi, F., Sohrabi Shegefti, N., Kouroshnia, M., & Zarnaghash, M. (2026). Presenting a Structural Model of Adolescent Self-Esteem based on the Marital Relationship Quality with the Mediating Role of Parent-Child Relationship. *Psychology of Motivation, Behavior, and Health*, 4(1), 1-11.

Copyright: © 2025 by the authors. Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Extended Abstract

Introduction and Aim

Adolescence is a transitional stage from childhood to adulthood in the gradual course of life, the study of which is of great importance due to the occurrence of extensive physical, cognitive, and psychological changes (Charmaraman et al., 2025). One of the important characteristics that requires study in adolescents is self-esteem, which refers to the judgment and evaluation of individuals about themselves and the feelings related to this evaluation (Weber et al., 2023). Self-esteem is a psychological phenomenon that, on the one hand, improves the emotional and cognitive dimensions of humans, and on the other hand, leads to the emergence of a set of personality and psychological disorders and social and behavioral abnormalities (Hazard et al., 2024). People with higher self-esteem show greater resistance to various problems and challenges in life and make more effort and perseverance to solve them, which is why their probability of success in overcoming problems and challenges is high. In contrast, people with low self-esteem show less resistance and effort to problems and challenges and use maladaptive coping strategies to solve or manage them, which is why their likelihood of success in overcoming problems and challenges is low (Liu et al., 2026).

One of the factors related to adolescents' self-esteem is their parents' marital relationship quality. The phenomenon of marital relationship quality is defined as the level of happiness and life satisfaction perceived by couples or their attitude and perception of the marital relationship (Bulanda et al., 2021). This phenomenon refers to each couple's individual measurement of marital satisfaction, happiness, and stability, which is determined by the level of conflicts, satisfaction, marital intimacy, and agreement on life decisions (Varyani et al., 2024). The marital relationship quality includes companionship, good communication, lack of conflict and excessive conflict, agreement on important life issues, cooperation in joint activities, expression of marital affection, favorable communication, and compatibility of couples with each other (Li et al., 2026). The marital relationship quality indicates the level of love, commitment, intimacy, and satisfaction with the marital relationship, which has a profound and widespread impact on the sense of peace and comfort of each family member and manifests itself in the form of marital happiness, marital adjustment, marital satisfaction, and marital stability (Lyons et al., 2025).

One of the possible mediating variables between adolescents' self-esteem and their parents' marital relationship quality is the parent-child relationship. This relationship represents the first and most important social relationships of humans throughout life, the quality of which plays an important and effective role in human flourishing (Li et al., 2024). The parent-child relationship is important not only in childhood, but also in adulthood and has a great impact on the health and quality of life of individuals (Saini et al., 2026). A supportive and sincere parent-child relationship allows adolescents to evaluate their own ideas and beliefs and achieve self-efficacy, self-management, and autonomy in life (Luo et al., 2021). Also, a favorable parent-child relationship reduces behavioral harms, emotional problems, antisocial behaviors, anxiety, depression, and aggression, and increases health and well-being, the use of adaptive and problem-focused coping strategies, adaptability, and the promotion of self-esteem (Shee et al., 2025).

Given the importance of self-esteem and its role in improving other characteristics, it is necessary to identify the factors affecting it. Therefore, it is necessary and essential to identify the factors affecting self-esteem, which, based on the studies conducted, has been less studied, and no research was found in this field with the mediation of the parent-child relationship. Therefore, there are many gaps in the field of the relationship between the marital relationship quality, the parent-child relationship, and self-esteem, and conducting this research can help expand the scope of existing knowledge in the field of educational sciences and psychology. Also, the results of this research, if there are relationships, can help counselors and psychologists in providing solutions to improve adolescents' self-esteem through the marital relationship quality and the parent-child relationship by holding educational workshops for parents and adolescents. Considering the above-mentioned materials, the aim of presenting a structural model of adolescent self-esteem based on the marital relationship quality with the mediating role of parent-child relationship.

Methodology

The present study was a descriptive from type of correlation. The population of this research was all adolescents aged of 16 to 18 years in Sepidan city along with their parents in 2025 year with numbering 3500 people. The sample size was determined 187 people who were selected by multistage cluster sampling method.

In this sampling method, three girls' schools and three boys' schools were randomly selected from among the secondary schools, and then three classes in different grades were selected from each school, and their students were selected as samples if they met the conditions and criteria for inclusion in the study. The inclusion criteria included being in the second year of secondary school and being between the ages of 16 and 18, living with both parents, willingness and informed consent to participate in the study, and the absence of stressful events such as divorce and death of relatives in the past three months. In this study, the exclusion criteria included withdrawal from further cooperation and failure to respond to more than ten percent of the items.

The sample responded to research instruments including the Self-Esteem Scale (Rosenberg, 1965), Marital Relationship Quality Scale (Busby et al., 1995), and Revised Parent-Child Interaction Questionnaire (Lange et al., 2002). The data of the present study were analyzed by methods of Pearson correlation coefficients and structural equation modeling in SPSS and AMOS software version 23.

Findings

The results of this research showed that the adolescent self-esteem model based on the marital relationship quality with the mediating role of parent-child relationship had a good fit. In this model, the direct effect of the marital relationship quality on adolescents' parent-child relationship and self-esteem was positive and significant, and the direct effect of the parent-child relationship on their self-esteem was positive and significant, and the indirect effect of marital relationship quality with the mediating role of parent-child relationship on adolescents self-esteem was positive and significant ($P < 0.001$).

Discussion and Conclusion

According to the aforementioned findings and results, to increase and improve adolescent self-esteem can be used the educational workshops to provide the basis for improving the marital relationship quality and parent-child relationship.

ارائه مدل ساختاری عزت نفس نوجوان بر اساس کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه‌گری رابطه والد- فرزند

۱. فاطمه محمدی[✉]: گروه روان‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران
 ۲. نادره سهرابی شگفتی^{*}: گروه روان‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران
 ۳. مریم کورش‌نیا[✉]: گروه روان‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران
 ۴. مریم زرنقاش[✉]: گروه روان‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران
- *ایمیل نویسنده مسئول: Nadereh.sohrabi@iau.ac.ir

دریافت: ۱۴۰۴/۰۷/۱۲ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۱/۰۷ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۰۹ انتشار: ۱۴۰۴/۱۱/۱۹

چکیده

مقدمه و هدف: عزت نفس نوجوانان یکی از شاخص‌های مهم سلامت و بهزیستی است و نقش مهم و موثری در بهبود وضعیت آنان در جنبه‌های مختلف دارد. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل ساختاری عزت نفس نوجوان بر اساس کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه‌گری رابطه والد- فرزند انجام شد.

روش‌شناسی: مطالعه حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه این پژوهش همه نوجوانان ۱۶ تا ۱۸ ساله شهرستان سپیدان به همراه والدین آنها در سال ۱۴۰۴ به تعداد ۳۵۰۰ نفر بودند. حجم نمونه ۱۸۷ نفر تعیین که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب و به ابزارهای پژوهش شامل مقیاس عزت نفس (روزنبرگ، ۱۹۶۵)، مقیاس کیفیت رابطه زناشویی (باسبی و همکاران، ۱۹۹۵) و پرسشنامه تجدیدنظرشده تعامل والد- فرزند (لانگ و همکاران، ۲۰۰۲) پاسخ دادند. داده‌های مطالعه حاضر با روش‌های ضرایب همبستگی پیرسون و مدل‌سازی معادلات ساختاری در نسخه ۲۳ نرم‌افزارهای SPSS و AMOS تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج این پژوهش نشان داد که مدل عزت نفس نوجوان بر اساس کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه‌گری رابطه والد- فرزند برازش مناسبی داشت. در این مدل، اثر مستقیم کیفیت رابطه زناشویی بر رابطه والد- فرزند و عزت نفس نوجوانان و اثر مستقیم رابطه والد- فرزند بر عزت نفس آنان مثبت و معنادار و اثر غیرمستقیم کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه‌گری رابطه والد- فرزند بر عزت نفس نوجوانان مثبت و معنادار بود ($P < 0/001$).

نتیجه‌گیری: طبق یافته‌ها و نتایج مذکور، برای افزایش و بهبود عزت نفس نوجوان می‌توان از طریق کارگاه‌های آموزشی زمینه را برای ارتقای کیفیت رابطه زناشویی و رابطه والد- فرزند فراهم نمود.

کلیدواژگان: عزت نفس، کیفیت رابطه زناشویی، رابطه والد- فرزند، نوجوان.

مجاز و حق نشر: © ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

روان‌شناسی انگیزش، رفتار و سلامت

مقدمه

نوجوانی مرحله‌ای انتقالی از کودکی به بزرگسالی در جریان تدریجی زندگی است که بررسی آن به دلیل وقوع تغییرهای گسترده جسمی، شناختی و روانی اهمیت زیادی دارد (Charmaraman et al., 2025). نوجوانی یکی از مهم‌ترین، حساس‌ترین و بحرانی‌ترین مرحله‌های زندگی هر انسانی است و افراد در مرحله نوجوانی بیشتر از هر مرحله دیگری با مشکل‌ها و چالش‌های مختلف مواجه می‌شوند (Bahar et al., 2024). یکی از ویژگی‌های مهم و نیازمند بررسی در نوجوانان، عزت‌نفس است که به قضاوت و ارزیابی افراد درباره خود و احساس‌های مرتبط با این ارزیابی اشاره دارد (Weber et al., 2023). در تعریفی دیگر، عزت‌نفس به معنای نگرش مثبت یا منفی فرد به خود است که نشان‌دهنده میزان ارزشمندی می‌باشد (Dancot et al., 2023). عزت‌نفس پدیده‌ای روان‌شناختی است که از یک سو باعث بهبود ابعاد عاطفی و شناختی انسان می‌شود و از سوی دیگر منجر به ظهور مجموعه‌ای از اختلال‌های شخصیتی و روان‌شناختی و ناهنجاری‌های اجتماعی و رفتاری می‌گردد (Hazard et al., 2024). افراد دارای عزت‌نفس بالاتر در برابر مشکل‌ها و چالش‌های مختلف زندگی از خود مقاومت بیشتری نشان می‌دهند و برای حل آنها تلاش و پشتکار بیشتری انجام می‌دهند که بر همین اساس احتمال موفقیت آنها برای غلبه بر مشکل‌ها و چالش‌ها زیاد است. در مقابل، افراد دارای عزت‌نفس پایین در برابر مشکل‌ها و چالش‌ها از خود مقاومت و تلاش کمتری نشان می‌دهند و برای حل یا مدیریت آنها از راهبردهای مقابله‌ای ناسازگار استفاده می‌کنند که بر همین اساس احتمال موفقیت آنها برای غلبه بر مشکل‌ها و چالش‌ها کم است (Liu et al., 2026).

یکی از عوامل مرتبط با عزت‌نفس نوجوانان، کیفیت رابطه زناشویی والدین آنها است. کیفیت رابطه زناشویی مفهومی پیچیده و چندبعدی می‌باشد که توجه بسیاری از متخصصان حوزه تعلیم و تربیت خانواده و روان‌شناسان اجتماعی را به خود جلب کرده است (Lawrence et al., 2024). پدیده کیفیت رابطه زناشویی به معنای میزان شادمانی و رضایت از زندگی ادراک‌شده توسط زوجین یا نگرش و برداشت آنها از رابطه زناشویی تعریف می‌شود (Bulanda et al., 2021). این پدیده به اندازه‌گیری فردی هر یک از زوجین از احساس رضایت،

خوشبختی و ثبات زناشویی اشاره دارد که با میزان تعارض‌ها، رضایت، صمیمیت زناشویی و توافق درباره‌های تصمیم‌های زندگی مشخص می‌گردد (Varyani et al., 2024). کیفیت رابطه زناشویی شامل همراهی، ارتباط خوب، نبود تضاد و تعارض زیاد، توافق درباره موضوع‌های مهم زندگی، همکاری در انجام فعالیت‌های مشترک، ابراز محبت زناشویی، ارتباط مطلوب و سازگاری زوجین با یکدیگر است (Li et al., 2026). کیفیت رابطه زناشویی از جمله عوامل موثر بر حفظ ازدواج، پایداری ازدواج، شادمانی ازدواج می‌باشد که عوامل زمینه‌ای و بافتی، عوامل شخصیتی و فرآیندهای تعاملی بر آن تاثیر می‌گذارند (Easler et al., 2022). کیفیت رابطه زناشویی نشان‌دهنده میزان عشق، تعهد، صمیمیت و رضایت‌مندی از رابطه زناشویی است که تاثیر عمیق و گسترده‌ای بر احساس آرامش و آسایش هر یک از اعضای خانواده دارد و خود را به صورت شادمانی زناشویی، سازگاری زناشویی، رضایت زناشویی و پایداری زناشویی نشان می‌دهد (Lyons et al., 2025).

یکی از متغیرهای میانجی احتمالی بین عزت‌نفس نوجوانان و کیفیت رابطه زناشویی والدین آنها، رابطه والد-فرزند است. این رابطه نشان‌دهنده اولین و اصلی‌ترین روابط اجتماعی انسان در گستره زندگی می‌باشد که کیفیت آن نقش مهم و موثری در شکوفایی انسان دارد (Li et al., 2024). رابطه والد-فرزند نه تنها در کودکی حائز اهمیت است، بلکه در دوره بزرگسالی نیز بسیار مهم می‌باشد و بر سلامت و کیفیت زندگی افراد تاثیر زیادی دارد (Saini et al., 2026). این رابطه باعث ایجاد و افزایش احساس عشق و امنیت در فرزندان و رشد مهارت‌ها، ارزش‌ها و شکوفایی توانمندی‌های در آنان می‌شود (Shewark et al., 2022). رابطه والد-فرزند یک رابطه پیچیده و چندبعدی است که در اثر رابطه و تعامل عوامل کلیدی متعددی از قبیل نگرش و میزان پذیرش والدین، نحوه کنترل و مدیریت رفتار، حس شایستگی اجتماعی و خویشنداری، دانش و مهارت والدگری، اعتماد به نفس، کیفیت روابط، فرزندپروری و مراقبت عاطفی از کودک شکل می‌گیرد (Lederer et al., 2022). رابطه والد-فرزند حامی و صمیمانه به نوجوانان این امکان را می‌دهد که عقاید و باورهای خویش را مورد ارزیابی قرار دهند و به خودکارآمدی، خودمدیریتی و خودمختاری در زندگی دست یابند

در زمینه علوم تربیتی و روان‌شناسی کمک نماید. همچنین، نتایج این پژوهش در صورت وجود روابط می‌تواند به مشاوران و روان‌شناسان در ارائه راهکارهایی جهت بهبود عزت نفس نوجوانان از طریق کیفیت رابطه زناشویی و رابطه والد-فرزند از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای والدین و نوجوانان کمک نماید. با توجه به مطالب مطرح‌شده، پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل ساختاری عزت نفس نوجوان بر اساس کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه‌گری رابطه والد-فرزند انجام شد.

روش‌شناسی

مطالعه حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه این پژوهش همه نوجوانان ۱۶ تا ۱۸ ساله شهرستان سپیدان به همراه والدین آنها در سال ۱۴۰۴ به تعداد ۳۵۰۰ نفر بودند. حجم نمونه ۱۸۷ نفر تعیین که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. در این روش نمونه‌گیری از میان مدارس متوسطه دوم تعداد سه مدرسه دخترانه و سه مدرسه پسرانه به صورت تصادفی انتخاب و سپس از هر مدرسه سه کلاس در پایه‌های مختلف انتخاب و دانش‌آموزان آنها در صورت داشتن شرایط و ملاک‌های ورود به مطالعه به عنوان نمونه انتخاب شدند. معیارهای ورود به مطالعه شامل تحصیل در دوره دوم متوسطه و بودن در بازه سنی ۱۶ تا ۱۸ سال، زندگی با هر دو والد، تمایل و رضایت آگاهانه جهت شرکت در پژوهش و عدم وقوع رخداد‌های تنش‌زا مانند طلاق و مرگ نزدیکان در سه ماه گذشته بودند. در این مطالعه، معیارهای خروج از مطالعه شامل انصراف از ادامه همکاری و عدم پاسخگویی به بیش از ده درصد گویه‌ها بودند.

برای انجام این پژوهش ابتدا هماهنگی‌های لازم با اداره آموزش و پرورش شهرستان سپیدان صورت پذیرفت و پس از توضیح‌های اولیه شامل اهمیت و ضرورت پژوهش از آنان برای انجام پژوهش درخواست شد و پس از موافقت آنها اقدام به نمونه‌گیری شد. همچنین، برای نمونه‌ها نیز اهمیت و ضرورت پژوهش تشریح و درباره رعایت نکات و ملاحظات اخلاقی به آنان اطمینان داده شد. در مرحله از نمونه‌ها خواسته شد تا به ابزارهای پژوهش پاسخ دهند و در پایان از نمونه‌ها به دلیل شرکت در پژوهش و پاسخ‌دهی به ابزارهای آن تقدیر و تشکر شد.

(Luo et al., 2021). همچنین، رابطه والد-فرزندی مطلوب باعث کاهش آسیب‌های رفتاری، مشکل‌های هیجانی، رفتارهای ضداجتماعی، اضطراب، افسردگی و پرخاشگری و افزایش سلامت و بهزیستی، استفاده از راهبردهای مقابله‌ای انطباقی و مسئله‌محور، سازگاری و ارتقای حرمت خود می‌شود (Shee et al., 2025).

پژوهش‌های اندکی درباره روابط عزت نفس، کیفیت رابطه زناشویی و رابطه والد-فرزند انجام‌شده و پژوهشی در این زمینه با میانجی رابطه والد-فرزند یافت نشد. در ادامه نتایج مهم‌ترین و مرتبط‌ترین پژوهش‌ها گزارش می‌شوند. برای مثال، نتایج پژوهش Khalilnejad & Laatif Zanjani (2021) نشان داد که کیفیت روابط زناشویی با رابطه والد-فرزند همبستگی مثبت و معنادار داشت. Mark & Pike (2017) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که کیفیت زناشویی با رابطه مادر-فرزند ارتباط مثبت و معنادار داشت. در پژوهشی دیگر Ataefar & Amiri (2016) گزارش کردند که ارتباط موثر همسران نقش موثری در بهبود رابطه والد-فرزندی داشت. همچنین، نتایج پژوهش Mostafa et al (2018) حاکی از آن بود که کیفیت مراقبت‌گری در روابط زناشویی با عزت نفس رابطه مثبت و معنادار داشت. Erol & Orth (2017) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که کیفیت روابط عاشقانه با عزت نفس رابطه مثبت و معنادار داشت. علاوه بر آن، نتایج پژوهش Dam et al (2023) نشان داد که رابطه والد-فرزند با عزت نفس مثبت و معنادار بود. Emami Meybodi et al (2023) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که رابطه والد-فرزند بر عزت نفس اثر مثبت و معنادار داشت. در پژوهشی دیگر Jafary Nadrabady et al (2022) گزارش کردند که ارتباط والد-فرزند بر عزت نفس اثر مستقیم و معنادار داشت.

با توجه به اهمیت عزت نفس و نقش آن در بهبود سایر ویژگی‌ها نیاز است که عوامل موثر بر آن را شناسایی کرد. بنابراین، لازم و ضروری است تا عوامل موثر بر عزت نفس شناسایی گردد که بر اساس بررسی‌های انجام‌شده نقش کیفیت رابطه زناشویی و رابطه والد-فرزند کمتر مورد بررسی قرار گرفته است و پژوهشی در این زمینه با میانجی رابطه والد-فرزند یافت نشد. بنابراین، در زمینه روابط کیفیت رابطه زناشویی، رابطه والد-فرزند و عزت نفس خلأهای بسیاری وجود دارد و انجام این پژوهش می‌تواند به توسعه دامنه دانش موجود

در مطالعه حاضر جهت گردآوری داده‌ها از سه ابزار استفاده شد.

۱. **مقیاس عزت‌نفس (Self-Esteem Scale):** مقیاس عزت‌نفس را Rosenberg (1965) با ۱۰ آیتم ساخت و برای هر آیتم چهار گزینه با نمره‌های یک تا چهار وجود داشت. نمره مقیاس عزت‌نفس با مجموع نمره آیتم‌های آن حساب می‌شود و بر همین اساس حداقل و حداکثر نمره آن به ترتیب ۱۰ و ۴۰ می‌باشد؛ به‌طوری که نمره بالاتر حاکی از عزت‌نفس بیشتر است. سازنده روایی سازه مقیاس عزت‌نفس را تایید و پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به‌دست آوردند. در ایران، Falahzade et al (2018) پایایی مقیاس عزت‌نفس را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ گزارش کردند. در پژوهش حاضر، مقدار پایایی مقیاس عزت‌نفس با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به‌دست آمد.

۲. **مقیاس کیفیت رابطه زناشویی (Marital Relationship Quality Scale):** مقیاس کیفیت رابطه زناشویی را Busby et al (1995) با ۱۴ آیتم ساختند و برای هر آیتم شش گزینه با نمره‌های صفر تا پنج وجود داشت. نمره مقیاس کیفیت رابطه زناشویی با مجموع نمره آیتم‌های آن حساب می‌شود و بر همین اساس حداقل و حداکثر نمره آن به ترتیب ۰ و ۷۰ می‌باشد؛ به‌طوری که نمره بالاتر حاکی از کیفیت رابطه زناشویی بیشتر و مطلوب‌تر است. سازندگان روایی سازه مقیاس کیفیت رابطه زناشویی را تایید و پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به‌دست آوردند. در ایران، Kiani Khuzestani & Mahmood Fakhah (2024) پایایی مقیاس کیفیت رابطه زناشویی را با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش کردند. در پژوهش حاضر، مقدار پایایی مقیاس کیفیت رابطه زناشویی با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۲ به‌دست آمد.

۲. پرسشنامه تجدیدنظرشده تعامل والد- فرزند (Revised Parent-Child Interaction Questionnaire):

پرسشنامه تجدیدنظرشده تعامل والد- فرزند را Lange et al (2002) با ۲۱ آیتم برای والدین و ۲۵ آیتم برای فرزندان ساختند و برای هر آیتم پنج گزینه با نمره‌های یک تا پنج وجود داشت. نمره پرسشنامه تجدیدنظرشده تعامل والد- فرزند با مجموع نمره آیتم‌های آن حساب می‌شود و بر همین اساس حداقل و حداکثر نمره آن به ترتیب ۲۱ و ۱۰۵ برای والدین و ۲۵ و ۱۲۵ برای فرزندان می‌باشد؛ به‌طوری که نمره بالاتر حاکی از تعامل والد- فرزند بیشتر و مطلوب‌تر است. سازندگان روایی سازه پرسشنامه تجدیدنظرشده تعامل والد- فرزند را تایید و پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ برای پدران و مادران به ترتیب ۰/۹۳ و ۰/۸۶ به‌دست آوردند. در ایران، Isanejad et al (2017) پایایی پرسشنامه تجدیدنظرشده تعامل والد- فرزند را با روش آلفای کرونباخ برای پدران و مادران بالاتر از ۰/۸۰ گزارش کردند. در پژوهش حاضر، مقدار پایایی پرسشنامه تجدیدنظرشده تعامل والد- فرزند با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۵ برای والدین و ۰/۹۳ برای فرزندان به‌دست آمد.

داده‌های مطالعه حاضر با روش‌های ضرایب همبستگی پیرسون و مدل‌سازی معادلات ساختاری در نسخه ۲۳ نرم‌افزارهای SPSS و AMOS تحلیل شدند.

یافته‌ها

در این پژوهش تعداد ۱۸۷ نوجوان و والدین آنها حضور داشتند که فراوانی و درصد فراوانی اطلاعات جمعیت‌شناختی آنها در جدول ۱ ارائه شد.

جدول ۱. فراوانی و درصد فراوانی جمعیت‌شناختی نوجوانان و والدین آنها

متغیر	سطح	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت نوجوان	پسر	۹۶	۵۱/۳۴
	دختر	۹۱	۴۸/۶۶
سن نوجوان	۱۶ سال	۷۲	۳۸/۵۰
	۱۷ سال	۴۷	۲۵/۱۳
	۱۸ سال	۶۸	۳۶/۳۷

۳۸/۵۰	۷۲	دهم	پایه تحصیلی نوجوان
۲۵/۱۳	۴۷	یازدهم	
۳۶/۳۷	۶۸	دوازدهم	
۴۵/۴۵	۸۵	مرد	جنسیت والدین
۵۴/۵۵	۱۰۲	زن	
۵۹/۳۶	۱۱۱	شاغل	شغل والدین
۴۰/۶۴	۷۶	بیکار یا خانه دار	

طبق جدول ۱، بیشتر نوجوانان پسر (۵۱/۳۴ درصد) و ۱۶ ساله (۳۸/۵۰ درصد) و شاغل (۵۹/۳۶ درصد) بودند. میانگین، انحراف معیار، درصد) و در پایه تحصیلی دهم (۳۸/۵۰ درصد) مشغول به تحصیل کجی، کشیدگی و ضرایب همبستگی کیفیت رابطه زناشویی، رابطه بودند. بیشتر والدین نوجوانان شرکت کننده در این مطالعه زن (۵۴/۵۵) والد فرزند و عزت نفس در جدول ۲ ارائه شد.

جدول ۲. میانگین، انحراف معیار، کجی، کشیدگی و ضرایب همبستگی کیفیت رابطه زناشویی، رابطه والد فرزند و عزت نفس

مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی	کیفیت رابطه زناشویی	رابطه والد فرزند	عزت نفس
کیفیت رابطه زناشویی	۵۱/۳۸	۷/۸۴	-۰/۸۰	۰/۸۳	۱		
رابطه والد فرزند	۸۵/۳۳	۹/۸۲	-۱/۴۲	۱/۶۷	۰/۶۵	۱	
عزت نفس	۳۸/۴۰	۲/۶۹	-۱/۰۱	۱/۱۹	۰/۶۹	۰/۷۷	۱

طبق جدول ۲، نرمال بودن همه متغیرهای پژوهش به دلیل مقدار کجی و کشیدگی در دامنه ± 2 رد نشد. شاخص های برازش مدل عزت نفس نوجوان بر اساس کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه گری رابطه والد-فرزند در جدول ۳ ارائه شد.

جدول ۳. شاخص های برازش مدل عزت نفس نوجوان بر اساس کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه گری رابطه والد-فرزند

شاخص برازش	مدل مستقیم	مدل غیرمستقیم	حد مطلوب	نتیجه
CFI	۰/۸۷	۰/۹۰	بیشتر از ۰/۸۰	تایید
RMSEA	۰/۰۹	۰/۰۶	کمتر از ۰/۱۰	تایید
GFI	۰/۸۵	۰/۹۲	بیشتر از ۰/۸۰	تایید
CMIN/DF	۴/۱۱	۲/۰۲	کمتر از ۳	تایید

طبق جدول ۳، مدل عزت نفس نوجوان بر اساس کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه گری رابطه والد-فرزند برازش مناسبی داشت. اثرهای مدل عزت نفس نوجوان بر اساس کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه گری رابطه والد-فرزند در جدول ۳ ارائه شد.

جدول ۴. اثرهای مدل عزت نفس نوجوان بر اساس کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه گری رابطه والد-فرزند

اثر	ضریب استاندارد	خطای استاندارد	معناداری
اثر مستقیم کیفیت رابطه زناشویی بر رابطه والد-فرزند	۰/۴۱	۰/۰۸	۰/۰۰۱
اثر مستقیم کیفیت رابطه زناشویی بر عزت نفس	۰/۴۵	۰/۰۸	۰/۰۰۱
اثر مستقیم رابطه والد-فرزند بر عزت نفس	۰/۴۴	۰/۰۸	۰/۰۰۱
اثر غیرمستقیم ارزیابی مجدد شناختی بر نگرانی از تصویر بدن با میانجی اجتناب تجربه ای	۰/۴۱	۰/۰۸	۰/۰۰۱

طبق جدول ۴، اثر مستقیم کیفیت رابطه زناشویی بر رابطه والد-فرزند و عزت نفس نوجوانان و اثر مستقیم رابطه والد-فرزند بر عزت نفس آنان مثبت و معنادار و اثر غیرمستقیم کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه‌گری رابطه والد-فرزند بر عزت نفس نوجوانان مثبت و معنادار بود ($P < 0.001$).

بحث و نتیجه‌گیری

عزت نفس نقش مهمی در بهبود ویژگی‌های روان‌شناختی دارد و بر همین اساس پژوهش برای شناخت متغیرهای موثر بر آن و تلاش برای ارتقای عزت نفس لازم و ضروری است. در نتیجه، پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل ساختاری عزت نفس نوجوان بر اساس کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه‌گری رابطه والد-فرزند انجام شد.

اثر مستقیم کیفیت رابطه زناشویی بر رابطه والد-فرزند و عزت نفس نوجوانان مثبت و معنادار بود. این نتیجه در زمینه اثر کیفیت رابطه زناشویی بر رابطه والد-فرزند با نتایج پژوهش‌های [Khalilnejad & Laatif Zanjani \(2021\)](#)، [Mark & Pike \(2017\)](#) و [Ataefar & Amiri \(2016\)](#) و در زمینه اثر آن بر عزت نفس با نتایج پژوهش‌های [Mostafa et al \(2018\)](#) و [Erol & Orth \(2017\)](#) همسو بود. در تبیین اثر مستقیم و معنادار کیفیت رابطه زناشویی بر رابطه والد-فرزند و عزت نفس می‌توان گفت که کیفیت رابطه زناشویی شامل سطح توافق، رضایت و انسجام میان والدین است و فضای عاطفی خانواده را تعیین می‌کند و بر نحوه تعامل والدین با فرزندان تاثیر می‌گذارد. هنگامی که والدین رابطه‌ای سالم و هماهنگ داشته باشند به احتمال بیشتری تعامل آنها با فرزندان نیز مثبت‌تر، حمایت‌گرا تر و پذیرنده‌تر خواهد بود که این امر به بهبود کیفیت رابطه والد-فرزند و عزت نفس منجر می‌شود. در مقابل، اگر کیفیت رابطه زناشویی پایین باشد و تنش‌ها و اختلاف‌ها میان والدین وجود داشته و ممکن است والدین کمتر بتوانند نیازهای عاطفی فرزندان را برآورده کنند که این امر به کاهش کیفیت رابطه والد-فرزند و عزت نفس پایین‌تر منجر می‌شود. با توجه به مطالب مطرح‌شده، منطقی به نظر می‌رسد که کیفیت رابطه زناشویی بتواند بر رابطه والد-فرزند و عزت نفس نوجوانان اثر

مستقیم، مثبت و معنادار بگذارد و سبب بهبود و افزایش رابطه والد-فرزند و عزت نفس آنان گردد.

اثر مستقیم رابطه والد-فرزند بر عزت نفس نوجوانان مثبت و معنادار بود. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های [Dam et al \(2023\)](#)، [Emami Meybodi et al \(2023\)](#) و [Jafary Nadrabady et al \(2022\)](#) همسو بود. در تبیین اثر مستقیم و معنادار رابطه والد-فرزند بر عزت نفس می‌توان گفت که کیفیت رابطه والد-فرزند به‌عنوان یک عامل کلیدی در انتقال آثار محیط خانوادگی بر رشد روان‌شناختی نوجوانان شناخته می‌شود و می‌تواند بر عزت نفس تاثیر بگذارد. همچنین، رابطه والد-فرزند می‌تواند اثر مسئولیت‌پذیری تعدیل کرده و بر سازگاری تاثیر مثبت می‌گذارد. همچنین، رابطه والد-فرزند مثبت با ایجاد حس پذیرش و محبت به نوجوان کمک می‌کند تا خود را ارزشمند و شایسته بداند و عزت نفس او تقویت شود. با توجه به مطالب مطرح‌شده، منطقی به نظر می‌رسد که رابطه والد-فرزند بتواند بر عزت نفس نوجوانان اثر مستقیم، مثبت و معنادار بگذارد و سبب افزایش عزت نفس آنان گردد.

اثر غیرمستقیم کیفیت رابطه زناشویی با نقش واسطه‌گری رابطه والد-فرزند بر عزت نفس نوجوانان مثبت و معنادار بود. بررسی‌ها حاکی از آن بود که پژوهشی درباره اثر کیفیت رابطه زناشویی با واسطه رابطه والد-فرزند بر عزت نفس یافت نشد، اما در تبیین این نتیجه می‌توان گفت که رابطه والد-فرزند به‌عنوان یک پل ارتباطی تاثیر کیفیت رابطه زناشویی بر عزت نفس نوجوانان را تعدیل می‌کند و نقش واسطه‌ای مهمی ایفا می‌کند. همچنین، رابطه والد-فرزند به‌عنوان یک سپر محافظتی عمل می‌کند و حتی اگر کیفیت رابطه زناشویی ضعیف باشد به برقراری یک رابطه گرم و پذیرنده کمک می‌کند و می‌تواند به بهبود عزت نفس در فرزندان منجر گردد. بنابراین، اهمیت نقش والدین در ایجاد محیطی امن و حمایت‌گر برای رشد سالم فرزندان تاکید می‌کند و تقویت کیفیت رابطه زناشویی می‌تواند به بهبود رابطه والد-فرزند و ارتقای عزت نفس کمک نماید. در نتیجه، کیفیت رابطه زناشویی از طریق تاثیر بر رابطه والد-فرزند بر عزت نفس نوجوانان اثر می‌گذارد و سبب افزایش عزت نفس آنان می‌شود.

- Ghanaian girls. *Journal of Research on Adolescence*, 34(1), 185-191. <https://doi.org/10.1111/jora.12910>
- Bulanda, J. R., Yamashita, T., & Brown, J. S. (2021). Marital quality, gender, and later-life depressive symptom trajectories. *Journal of Women & Aging*, 33(2), 122-136. <https://doi.org/10.1080/08952841.2020.1818538>
- Busby, D. M., Crane, D. R., Larson, J. H., & Christensen, C. (1995). A revision of the dyadic adjustment scale for use with distressed and nondistressed couples: Construct hierarchy and multidimensional scales. *Journal of Marital and Family Therapy*, 21(3), 289-308. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.1995.tb00163.x>
- Charmaraman, L., Hojman, H., Auqui, J. Q., & Bilyalova, Z. (2025). Understanding adolescent self-esteem and self-image through social media behaviors. *Pediatric Clinics of North America*, 72(2), 189-201. <https://doi.org/10.1016/j.pcl.2024.07.034>
- Dam, V. A. T., Do, H. N., Vu, T. B. T., Vu, K. L., Do, H. M., Nguyen, N. T. T., & et al. (2023). Associations between parent-child relationship, self-esteem, and resilience with life satisfaction and mental wellbeing of adolescents. *Frontiers in Public Health*, 11(1012337), 1-11. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1012337>
- Dancot, J., Petre, B., Voz, B., Detroz, P., Gagnayre, R., Triffaux, J. M., & Guillaume, M. (2023). Self-esteem and learning dynamics in nursing students: An existential-phenomenological study. *Nursing Open*, 10(2), 939-952. <https://doi.org/10.1002/nop2.1361>
- Easler, J. K., Taylor, T. M., Roper, S. O., Yorgason, J. B., & Harper, J. M. (2022). Uplifts, respite, stress, and marital quality for parents raising children with down syndrome or autism. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 60(2), 145-162. <https://doi.org/10.1352/1934-9556-60.2.145>
- Emami Meybodi, E., Ahadi, B., & Farah Bijari, A. (2023). Developing and testing the adolescents' self-esteem causal model based on the parent-child relationship and basic psychological needs: With mediating role of self-concept. *Biannual Journal of Clinical Psychology & Personality*, 21(1), 103-120. <https://doi.org/10.22070/cpap.2023.15640.1181>
- Erol, R. Y., & Orth, U. (2017). Self-esteem and the quality of romantic relationships. *European Psychologist*, 21(4), 274-283. <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000259>
- Falazhade, H., Rezapour Faridian, R., & Mostafa, V. (2018). Predicting married men's caregiving dimensions based on emotional intelligence components with mediator role of self-esteem. *Contemporary Psychology*, 13(2), 109-120. <http://dx.doi.org/10.29252/bjcp.13.2.109>
- Hazard, M., PErivier, M., Gaisne, C., Hicham, R., & Castelnau, P. (2024). Hypnosis therapy for self-esteem in pediatric neurology practice: A pilot

مهم ترین محدودیت های این مطالعه شامل حجم نمونه اندک، محدود به دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان سپیدان و استفاده از ابزارهای خود گزارشی جهت گردآوری داده ها بودند. بنابراین، انجام پژوهش های بیشتر با حجم نمونه بیشتر و به تفکیک بر روی دانش آموزان دختر و پسر و حتی بر روی دانش آموزان سایر تحصیلی و بهره گیری از سایر ابزارهای گردآوری داده ها مانند مصاحبه ساختاریافته پیشنهاد می شود. همچنین، انجام پژوهش های طولی برای درک بهتر تغییرها و تحول های روان شناختی پیشنهاد می گردد. طبق یافته ها و نتایج مذکور، برای افزایش و بهبود عزت نفس نوجوان می توان از طریق کارگاه های آموزشی زمینه را برای ارتقای کیفیت رابطه زناشویی و رابطه والد- فرزند فراهم نمود. همچنین، توصیه می شود که والدین در دوره های آموزشی مهارت های ارتباطی و حل تعارض شرکت کنند، مشاوران مدارس برای والدین جلسه های خانوادگی و کارگاه های آموزشی برگزار کنند و نهادهای آموزشی و تربیتی اقدام به آموزش بهبود روابط خانوادگی نمایند.

تعارض منافع

بین نویسندگان مقاله حاضر تعارض منافع وجود نداشت.

حامی مالی

این پژوهش بدون هیچ حامی مالی و با هزینه شخصی انجام شد.

ملاحظات اخلاقی

نمونه ها درباره رعایت نکات و ملاحظات اخلاقی توجیه شدند.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان مقاله با یکدیگر همکاری داشتند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از همه کسانی که سهمی در انجام این پژوهش داشتند، تشکر می شود.

References

- Ataefar, R., & Amiri, Sh. (2016). An exploration of the association between effective spousal communication and parent-child relationship. *Quarterly Journal of Family and Research*, 13(1), 7-38. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26766728.1395.13.1.15>
- Bahar, O. S., Byansi, W., Nartey, P. B., Ibrahim, A., Boateng, A., Kumbelim, K., & et al. (2024). Self-esteem and self-concept as correlates of life satisfaction and attitudes toward school among

- Adolescent Psychiatry*, 33(7), 2301-2318. <https://doi.org/10.1007/s00787-023-02319-0>
- Luo, J., Guo, J., Yang, J., Ou, X., & Grey, M. (2021). Parent-child relationship quality as a mediator of the association between perceived stress and diabetes self-management in adolescents with type 1 diabetes. *Journal of Family Nursing*, 27(1), 73-82. <https://doi.org/10.1177/1074840720971584>
- Lyons, H. A., Warner, D. F., & Orbach, T. L. (2025). Sexual expression and subsequent marital quality among partnered older adults. *Archives of Sexual Behavior*, 54(1), 189-203. <https://doi.org/10.1007/s10508-024-02956-9>
- Mark, K. M., & Pike, A. (2017). Links between marital quality, the mother-child relationship and child behavior: A multi-level modeling approach. *International Journal of Behavioral Development*, 41(2), 285-294. <https://doi.org/10.1177/0165025416635281>
- Mostafa, V., Falahzade, H., & Rezapour Faridian, R. (2018). Predicting the quality of caregiving in marital relations based on perceived parenting styles and self-esteem. *Journal of Family Research*, 14(2), 201-220. https://jfr.sbu.ac.ir/article_97644.html?lang=en
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400876136>
- Saini, M., Stavro-Pearce, S., & Deljavan, S. (2026). Children and adolescents' experiences of using supervised services: balancing safety and continued parent-child relationships post separation and divorce. *Children and Youth Services Review*, 180, 108677. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2025.108677>
- Shee, K., Nayak, B. S., D'Souza, S. R. B., & Siva, N. (2025). Emotional intelligence and parent-child relationship among Indian adolescents - A cross-sectional study. *Journal of Pediatric Nursing*, 85, 503-510. <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2025.08.018>
- Shewark, E. A., Matern, M., Klump, K. L., Levendosky, A. A., & Burt, S. A. (2022). Interpersonal complementarity as a predictor of parent-child relationship quality. *Journal of Family Psychology*, 36(6), 885-895. <https://doi.org/10.1037/fam0000964>
- Varyani, K., & Sharma, R. (2024). Exploring loneliness in Indian married adults: The impact of age and marital quality. *Mental Health and Social Inclusion*, 29(4), 382-392. <https://doi.org/10.1108/MHSI-09-2024-0166>
- Weber, E., Hopwood, C. J., Nissen, A. T., & Bleidom, W. (2023). Disentangling self-concept clarity and self-esteem in young adults. *Journal of Personality and Social Psychology*, 125(6), 1420-1441. <https://doi.org/10.1037/pspp0000460>
- exploratory study. *Archives de Pediatrie*, 31(1), 72-76. <https://doi.org/10.1016/j.arcped.2023.08.014>
- Isanejad, O., Ghasemi, S. Y., & Khandan, F. (2017). Examining the factor structure and reliability of the parent-child interaction questionnaire (PACHIQ) among high school students. *Journal of Family Research*, 13(2), 251-272. https://jfr.sbu.ac.ir/article_97558.html
- Jafari Nadrabady, M., Bagheri, F., & Ghorban Jahromi, R. (2022). The mediating role of self-esteem in the relationship between parent-child relationship and health-oriented academic lifestyle. *Journal of Nursing Education*, 11(1), 79-92. <http://dx.doi.org/10.22034/jne.11.1.79>
- Khalilinejad, M., & Latif Zanjani, M. (2021). Bullying and victimization: Predicting role of the quality of marital, parent-child, and. *Journal of Child Mental Health*, 7(4), 215-232. <http://dx.doi.org/10.52547/jcmh.7.4.14>
- Kiani Khuzestani, M., & Mahmood Fakhah, H. (2024). Effectiveness of cognitive behavioral therapy on marital relationships quality among couples of Tehran city. *Psychology of Motivation, Behavior, and Health*, 2(1), 1-13. <https://www.jpmbh.com/index.php/jpmbh/article/view/74>
- Lange, A., Evers, A., Jansen, H., & Dolan, C. (2002). PACHIQ-R: The parent-child interaction questionnaire-revised. *Family Process*, 41(4), 709-722. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2002.00709.x>
- Lawrence, C., & Marini, C. M. (2024). Loneliness and marital quality as predictors of older adults' insomnia symptoms. *International Journal of Aging & Human Development*, 98(2), 243-262. <https://doi.org/10.1177/00914150231208013>
- Lederer, Y., Artiz, H., & Borodkin, K. (2022). The effects of maternal smartphone use on mother-child interaction. *Child Development*, 93(2), 556-570. <https://doi.org/10.1111/cdev.13715>
- Li, S., Zhang, J., You, R., & Ji, Y. (2026). The relation between parental marital quality and parent-child attachment security: A three-level meta-analysis. *Journal of Family Psychology*, 40(1), 131-145. <https://doi.org/10.1037/fam0001409>
- Liu, Y., Li, M., Chen, H., & Zhang, X. (2026). Multilevel analysis of teachers' well-being and personal accomplishment and students' self-esteem, self-efficacy, and academic burnout: A conservation of resources perspective. *Teaching and Teacher Education*, 172, 105386. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2026.105386>
- Li, Y., Ye, Y., & Zhou, X. (2024). Parent-child relationship, parenting behaviors, and adolescents' depressive symptoms after an earthquake: unraveling within-adolescent associations from between-adolescent differences. *European Child &*